Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/3981

20.8.2025

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 8 juli 2025

inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Ierland

(C/2025/3981)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad ([1]), en met name artikel 3, lid 3,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

Algemene overwegingen

(1) Verordening (EU) 2024/1263, die op 30 april 2024 in werking is getreden, bevat de doelstellingen van het kader voor economische governance, dat erop gericht is gezonde en houdbare overheidsfinanciën en duurzame en inclusieve groei en veerkracht te bevorderen door middel van hervormingen en investeringen, en buitensporige overheidstekorten te voorkomen. De verordening bepaalt dat de Raad en de Commissie in de context van het Europees Semester multilateraal toezicht uitoefenen overeenkomstig de doelstellingen en vereisten van het VWEU. Het Europees Semester omvat met name de opstelling van en het toezicht op de uitvoering van landspecifieke aanbevelingen. De verordening bevordert ook de nationale verantwoordelijkheid voor het begrotingsbeleid en benadrukt de focus op de middellange termijn, in combinatie met een doeltreffendere en coherentere handhaving. Elke lidstaat moet bij de Raad en de Commissie een nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn indienen met zijn budgettaire, hervormings- en investeringstoezeggingen, over een periode van vier of vijf jaar, afhankelijk van de duur van de nationale legislatuurperiode. Het netto-uitgavenpad ([2]) in die plannen voor de middellange termijn moet voldoen aan de voorwaarden van de verordening, met inbegrip van de vereisten om de overheidsschuld aan het einde van de aanpassingsperiode op een plausibel neerwaarts pad te brengen of te houden of op een prudent niveau onder 60 % van het bruto binnenlands product (bbp) te houden en om het overheidstekort op middellange termijn onder de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bbp te brengen en/of te houden. Indien een lidstaat zich overeenkomstig de criteria van de verordening verbindt tot relevante hervormingen en investeringen, kan de aanpassingsperiode met maximaal drie jaar worden verlengd.

([1]) PB L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Netto-uitgaven zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 2, van Verordening (EU) 2024/1263: de overheidsuitgaven ongerekend: i) rente-uitgaven; ii) discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde; iii) uitgaven voor programma's van de Unie die volledig met inkomsten uit Uniefondsen worden gefinancierd; iv) nationale uitgaven voor medefinanciering van door de Unie gefinancierde programma's; v) cyclische elementen van de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen, en vi) eenmalige en andere tijdelijke maatregelen.

(2) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad ([3]), waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de RRF") is ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De RRF biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, en biedt door de Unie gefinancierde budgettaire stimulansen. Conform de prioriteiten van het Europees Semester voor de coördinatie van het economisch beleid, stimuleert de RRF het economisch en sociaal herstel alsmede duurzame hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen en de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen.

(3) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad ([4])("de REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de Unie geleidelijk onafhankelijker te maken van de invoer van Russische fossiele brandstoffen. Dat draagt bij tot de energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en vergroot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie. Ierland heeft een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toegevoegd aan zijn nationale herstel- en veerkrachtplan om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken.

(4) Op 28 mei 2021 heeft Ierland overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 zijn herstel- en veerkrachtplan ingediend bij de Commissie. Op grond van artikel 19 van die verordening heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de in bijlage V opgenomen beoordelingsrichtsnoeren. Op 8 september 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit tot goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Ierland vastgesteld ([5]), dat op 8 december 2023 is gewijzigd op grond van artikel 18, lid 2, om de maximale financiële bijdrage voor niet-terugbetaalbare financiële steun bij te werken ([6]) en het REPowerEU-hoofdstuk erin op te nemen ([7]). De tranches worden vrijgegeven als de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, verklaart dat Ierland de desbetreffende in het uitvoeringsbesluit van de Raad vastgelegde mijlpalen en streefdoelen op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Voor een bevredigende verwezenlijking is vereist dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen voor dezelfde hervorming of investering niet is teruggedraaid.

(5) Op 21 januari 2025 heeft de Raad op aanbeveling van de Commissie een aanbeveling tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Ierland aangenomen. ([8]) Het plan is ingediend overeenkomstig artikel 11 en artikel 36, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2024/1263, bestrijkt de periode van 2025 tot en met 2029 en stelt een budgettaire beperking vast in de vorm van een maximaal groeipercentage van de netto-uitgaven over vier jaar.

(6) Op 26 november 2024 heeft de Commissie een advies over het ontwerpbegrotingsplan 2025 van Ierland aangenomen. Tevens heeft de Commissie op die datum op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 het waarschuwingsmechanismeverslag 2025 goedgekeurd, waarin zij Ierland niet noemt als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig is. De Commissie heeft ook een aanbeveling aangenomen voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone, en een voorstel gedaan voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid voor 2025, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone ([9]) aangenomen op 13 mei 2025 en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid op 10 maart 2025.

([3]) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 8 september 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Ierland (doc. ST 11046/21).

([6]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 8 december 2023 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit van 8 september 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Ierland (doc. ST 15965/23).

([7]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 21 juni 2024 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit van 8 september 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Ierland (doc. ST 10262/24).

([8]) Aanbeveling van de Raad van 21 januari 2025 tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Ierland (PB C, C/2025/667, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/667/oj).

([9]) Aanbeveling van de Raad van 13 mei 2025 over het economisch beleid van de eurozone (PB C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) Op 29 januari 2025 heeft de Commissie het kompas voor concurrentievermogen gepubliceerd, een strategisch kader dat de komende vijf jaar het mondiale concurrentievermogen van de EU moet stimuleren. Daarin worden de drie transformatieve voorwaarden voor duurzame economische groei vastgesteld: i) innovatie; ii) decarbonisatie en concurrentievermogen, en iii) veiligheid. Om de innovatiekloof te dichten, streeft de EU ernaar industriële innovatie te stimuleren, de groei van start-ups te ondersteunen door middel van initiatieven zoals de EU-strategie voor start-ups en scale-ups, en de invoering van geavanceerde technologieën zoals artificiële intelligentie en kwantumcomputing te bevorderen. Met het oog op een groenere economie heeft de Commissie een alomvattend actieplan voor betaalbare energie en een Clean Industrial Deal uiteengezet, opdat de overgang naar schone energie kosteneffectief en concurrentievriendelijk blijft, met name voor energie-intensieve sectoren, en een motor is voor groei. Om buitensporige afhankelijkheden te verminderen en de veiligheid te vergroten, zet de Unie zich in voor sterkere mondiale handelspartnerschappen, gediversifieerde toeleveringsketens en een veilige toegang tot kritieke grondstoffen en schone energiebronnen. Die prioriteiten worden geschraagd door horizontale katalysatoren, namelijk vereenvoudiging van de regelgeving, verdieping van de eengemaakte markt, financiering van het concurrentievermogen en een spaar- en investeringsunie, bevordering van vaardigheden en hoogwaardige banen, en een betere coördinatie van het EU-beleid. Het kompas voor concurrentievermogen is afgestemd op het Europees Semester en zorgt ervoor dat het economisch beleid van de lidstaten in overeenstemming is met de strategische doelstellingen van de Commissie, waarbij een uniforme aanpak van economische governance wordt opgezet ter bevordering van duurzame groei, innovatie en veerkracht in de Unie.

(8) In 2025 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid zich ontwikkelen naast de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de problemen die zijn aangehaald in de relevante landspecifieke aanbevelingen van de afgelopen jaren. Deze landspecifieke aanbevelingen blijven evenzeer van belang voor de beoordeling van gewijzigde herstel- en veerkrachtplannen overeenkomstig artikel 21 van Verordening (EU) 2021/241.

(9) De landspecifieke aanbevelingen 2025 hebben betrekking op de belangrijkste uitdagingen voor het economisch beleid die niet voldoende worden aangepakt met maatregelen in de herstel- en veerkrachtplannen, met inachtneming van de relevante uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen 2019-2024.

(10) Op 4 juni 2025 heeft de Commissie het landverslag 2025 voor Ierland gepubliceerd. Daarin is de vooruitgang beoordeeld die Ierland heeft geboekt bij de uitvoering van de relevante landspecifieke aanbevelingen en is de balans opgemaakt van de uitvoering door Ierland van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse zijn in het landverslag de dringendste uitdagingen voor Ierland in kaart gebracht. Ook is daarin de vooruitgang beoordeeld die Ierland heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie voor 2030 inzake werkgelegenheid, vaardigheden en vermindering van armoede en sociale uitsluiting, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Beoordeling van het jaarlijks voortgangsverslag

(11) Op 21 januari 2025 heeft de Raad voor Ierland de volgende maximale groeipercentages van de netto-uitgaven aanbevolen: 5,1 % in 2025, 6,5 % in 2026, 4,9 % in 2027, 5,4 % in 2028 en 4,7 % in 2029. Deze percentages stemmen overeen met de maximale cumulatieve groeipercentages die zijn berekend op basis van referentiejaar 2023, namelijk 15,4 % in 2025, 22,8 % in 2026, 28,9 % in 2027, 35,8 % in 2028 en 42,3 % in 2029. Op 6 mei 2025 heeft Ierland zijn jaarlijkse voortgangsverslag ([10]) ingediend over de naleving van de aanbevolen maximale groeipercentages van de netto-uitgaven en de uitvoering van hervormingen en investeringen als antwoord op de belangrijkste uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester. Het jaarlijkse voortgangsverslag weerspiegelt ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Ierland over de vooruitgang bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241.

(12) De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de gevolgen daarvan zijn een existentiële uitdaging voor de Europese Unie. De Commissie heeft aanbevolen de nationale ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact op gecoördineerde wijze te activeren ter ondersteuning van de inspanningen van de EU om tot een snelle en aanzienlijke verhoging van de defensie-uitgaven te komen, en dit voorstel is door de Europese Raad van 6 maart 2025 positief ontvangen.

([10]) De jaarlijkse voortgangsverslagen 2025 zijn beschikbaar op: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

(13) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens ([11]) is het overheidsoverschot van Ierland gestegen van 1,5 % van het bbp in 2023 tot 4,3 % in 2024, terwijl de overheidsschuld is gedaald van 43,3 % van het bbp eind 2023 tot 40,9 % eind 2024. Volgens de berekeningen van de Commissie komen deze ontwikkelingen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 8,2 % in 2024. In zijn jaarlijkse voortgangsverslag raamt Ierland de groei van de netto-uitgaven in 2024 op 8,0 %. Op basis van de ramingen van de Commissie was de begrotingskoers ([12]), die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2024 grotendeels neutraal.

(14) Volgens het jaarlijkse voortgangsverslag wordt in het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognoses van Ierland ten grondslag ligt, uitgegaan van een reële bbp-groei van 4,1 % in 2025 en 3,4 % in 2026, terwijl de GICP-inflatie wordt geraamd op 2,1 % in zowel 2025 als 2026. Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zal het reële bbp in 2025 groeien met 3,4 % en in 2026 met 2,5 %, met een GICP-inflatie van 1,6 % in 2025 en 1,4 % in 2026.

(15) Volgens het jaarlijkse voortgangsverslag zal het overheidsoverschot naar verwachting afnemen tot 1,5 % van het bbp in 2025, terwijl de overheidsschuldquote naar verwachting zal afnemen tot 37,7 % eind 2025. Deze ontwikkelingen komen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 5,3 % in 2025. In de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie wordt voor 2025 een overheidsoverschot van 0,7 % van het bbp voorspeld. De daling van het overschot in 2025 is voornamelijk het gevolg van een vertraging van de groei van de ontvangsten tegen de achtergrond van de toegenomen onzekerheid van consumenten en ondernemingen, alsook van het ontbreken van de hoge eenmalige inkomsten in 2024. Volgens de berekeningen van de Commissie komen deze ontwikkelingen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 6,7 % in 2025. Deze hogere prognoses voor de groei van de netto-uitgaven dan in het jaarlijkse voortgangsverslag zijn het gevolg van de door de Commissie geraamde sterkere groei van de lopende uitgaven, met inbegrip van uiteenlopende aannames over het permanente effect na 2024 van het in de begroting 2025 aangekondigde pakket van de "kosten van het levensonderhoud". Het verschil tussen het door de Commissie geraamde overheidssaldo en de raming van Ierland is toe te schrijven aan verschillen in de onderliggende macro-economische aannames en aan een sterkere groei van de lopende uitgaven die door de Commissie is geraamd. Op basis van de ramingen van de Commissie is de begrotingskoers, die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2025 neutraal. De overheidsschuldquote zal volgens de Commissie dalen tot 38,6 % eind 2025. De daling van de schuldquote in 2025 is voornamelijk het gevolg van het geraamde overheidsoverschot en het gunstige verschil in stijging van de rentevoeten, gecorrigeerd voor aanzienlijke stock-flowaanpassingen.

(16) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen in 2025 overheidsuitgaven ten belope van 0,1 % van het bbp worden gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit, tegenover 0,1 % van het bbp in 2024. Uitgaven die met niet-terugbetaalbare steun uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit worden gefinancierd, maken hoogwaardige investeringen en productiviteitsverhogende hervormingen mogelijk zonder rechtstreekse gevolgen voor het overheidssaldo en de overheidsschuld van Ierland.

(17) De defensie-uitgaven van de overheid in Ierland zijn tussen 2021 en 2023 stabiel gebleven op 0,2 % van het bbp. ([13]) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen de defensie-uitgaven zowel in 2024 als in 2025 0,2 % van het bbp bedragen. Dit komt erop neer dat er in vergelijking met 2021 niets is veranderd.

(18) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen de netto-uitgaven van Ierland toenemen met 6,7 % in 2025 en met 15,5 % in 2024 en 2025 samen. Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zal de groei van de netto-uitgaven van Ierland in 2025 boven het aanbevolen maximale groeipercentage uitkomen, wat overeenkomt met een jaarlijkse afwijking ([14]) van 0,3 % van het bbp. Wanneer 2024 en 2025 samen worden beschouwd, zal het cumulatieve groeipercentage van de netto-uitgaven ook boven het aanbevolen maximale groeipercentage uitkomen, wat overeenkomt met een afwijking van minder dan 0,1 % van het bbp. De verwachte afwijking ligt iets boven de drempel van 0,3 % van het bbp voor de jaarlijkse afwijking, maar niet boven de drempel van 0,6 % van het bbp voor de cumulatieve afwijking. Al met al betekent dit dat er een risico op afwijking van de aanbevolen maximale groei van de netto-uitgaven bestaat wanneer de begrotingsresultaten voor 2025 volgend voorjaar beschikbaar komen.

([11]) Euro-indicatoren van Eurostat, 22.4.2025.

([12]) De begrotingskoers wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering in de onderliggende begrotingssituatie van de overheid. Op basis daarvan wordt de economische impuls beoordeeld die uitgaat van het begrotingsbeleid – zowel het op nationaal niveau gefinancierde beleid als het beleid dat uit de EU-begroting wordt gefinancierd. De begrotingskoers wordt gemeten als het verschil tussen i) het groeipotentieel op middellange termijn en ii) de verandering in de primaire uitgaven (discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde niet meegerekend), inclusief de uitgaven gefinancierd door niet terug te betalen steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen.

([13]) Eurostat, overheidsuitgaven via classificatie van overheidsfuncties (COFOG). Als gevolg van methodologische verschillen tussen de COFOG- en NAVO-definities kunnen de uitgaven op basis van de COFOG-definitie afwijken van de uitgaven op basis van de NAVO-definitie.

([14]) Vanaf 2026 zullen deze cijfers worden opgenomen in de controlerekening die is vastgesteld bij artikel 22 van Verordening (EU) 2024/1263.

(19) Volgens het jaarlijkse voortgangsverslag zal het overheidsoverschot afnemen tot 1,0 % van het bbp in 2026, terwijl de overheidsschuldquote zal afnemen tot 35,9 % eind 2026. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognoses bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie uitgegaan van een overheidsoverschot van 0,1 % van het bbp in 2026. De daling van het overschot in 2026 is voornamelijk het gevolg van de aanname van een bescheiden groei van de ontvangsten en een aanhoudend sterke groei van de uitgaven. Deze ontwikkelingen komen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 6,2 % in 2026. Op basis van de ramingen van de Commissie is de begrotingskoers, die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2026 grotendeels neutraal. De overheidsschuldquote zal volgens de Commissie dalen tot 38,2 % eind 2026. De daling van de schuldquote in 2026 weerspiegelt voornamelijk het gunstige rente-groeiverschil, gecorrigeerd voor aanzienlijke stock-flow adjustments.

Belangrijkste beleidsuitdagingen

(20) De overheidsfinanciën van Ierland zijn aan significante risico's onderhevig omdat de belastinginkomsten sterk geconcentreerd zijn op relatief weinig multinationale ondernemingen in buitenlandse handen. De inkomsten uit vennootschapsbelasting, die sinds 2019 meer dan verdubbeld zijn en in 2024 goed waren voor 28,1 miljard EUR (19 % van de overheidsinkomsten), zijn bijzonder kwetsbaar. In 2023 werd meer dan de helft van deze inkomsten betaald door slechts tien grote ondernemingen. Bovendien schatten de autoriteiten dat de helft van de inkomsten uit vennootschapsbelasting "meevallers" zijn en zeer onzeker van aard zijn. Als gevolg daarvan kunnen internationale ontwikkelingen, zoals veranderingen in het handels- en belastingbeleid van de VS of het mondiale belastingklimaat, aanzienlijke gevolgen hebben voor de stabiliteit van de Ierse inkomsten. De oprichting van het Future Ireland Fund en het Infrastructure, Climate and Nature Fund dient om meevallers te kanaliseren naar bestedingsdoelstellingen op langere termijn. Ierland zou baat hebben bij het vergroten van de veerkracht van zijn overheidsfinanciën door zijn inkomstenbronnen te diversifiëren. Daartoe zou Ierland de opbrengst van belastingen op kapitaal en vermogen kunnen verhogen, belastinguitgaven kunnen herzien die niet het gewenste niveau van herverdeling of andere doelstellingen bereiken, of de manier waarop het belastingstelsel milieudoelstellingen ondersteunt, kunnen verbeteren. Aan de uitgavenzijde blijft er bezorgdheid bestaan over het effect van de kosteneffectiviteit van het zorgstelsel op de houdbaarheid van de begroting. Verwacht wordt dat de vergrijzing van de bevolking ertoe zal leiden dat de uitgaven van Ierland voor de openbare gezondheidszorg tussen nu en 2070 met 1,5 procentpunten zullen stijgen als percentage van het bbp, ruim boven de verwachte stijging van het EU-gemiddelde van 0,4 procentpunten. Aangezien het zorgstelsel te sterk afhankelijk is van dure ziekenhuiszorg, waarvan het effect nog wordt vergroot door het gebrek aan universele eerstelijnszorg, is er ruimte voor hervorming om de druk op ziekenhuizen te verlichten.

(21) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Daarvan wordt verwacht dat zij helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen die in de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld. Om het concurrentievermogen van Ierland op lange termijn te stimuleren door middel van de groene en de digitale transitie, en tegelijk sociale rechtvaardigheid te waarborgen, is het van essentieel belang om binnen deze krappe termijn de laatste hand te leggen aan de doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk. In de mededeling van de Commissie NextGenerationEU – De weg naar 2026, die op 4 juni 2025 is goedgekeurd, wordt het toepasselijke tijdschema voor het aflopen van de faciliteit verduidelijkt en worden richtsnoeren verstrekt aan de lidstaten om ervoor te zorgen dat de faciliteit op 31 augustus 2026 maximaal is uitgevoerd; ook wordt erin uiteengezet hoe de herstel- en veerkrachtplannen verder kunnen worden gestroomlijnd en welke belangrijke opties er kunnen worden overwogen bij de herziening van die plannen, en wordt het belang benadrukt van een zorgvuldige gezamenlijke planning in de aanloop naar de indiening van de laatste betalingsverzoeken in 2026. De systematische betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners, het maatschappelijk middenveld en andere relevante belanghebbenden blijft van essentieel belang om te zorgen voor een breed gevoelde verantwoordelijkheid voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan.

(22) In Ierland is vaart gezet achter de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's, die steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) en het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) omvatten. Het is belangrijk de inspanningen voort te zetten om ervoor te zorgen dat deze programma's snel worden uitgevoerd en de impact ervan in de praktijk wordt gemaximaliseerd. Ierland onderneemt al actie in het kader van zijn cohesiebeleidsprogramma's om het concurrentievermogen en de groei te stimuleren, en tegelijkertijd de sociale cohesie te versterken. Tegelijkertijd wordt Ierland nog steeds geconfronteerd met uitdagingen, waaronder de noodzaak om het concurrentievermogen te versterken, met name in de noordwestelijke regio, die achterloopt op het gebied van economische prestaties, en sociale verschillen in de integratie van kansarme groepen op de arbeidsmarkt. Overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) 2021/1060 moet Ierland – in het kader van de tussentijdse evaluatie van de cohesiebeleidsfondsen – elk programma evalueren en daarbij onder andere rekening houden met de uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen 2024 in kaart zijn gebracht. In het voorstel van de

Commissie van 1 april 2025 ([15]) wordt de termijn voor de indiening van een beoordeling – voor elk programma – van de resultaten van de tussentijdse evaluatie verlengd tot na 31 maart 2025. Het biedt ook flexibiliteit om de uitvoering van programma's te helpen versnellen en de lidstaten te stimuleren middelen van het cohesiebeleid toe te wijzen aan vijf strategische prioritaire gebieden van de Unie, namelijk concurrentievermogen op het gebied van strategische technologieën, defensie, huisvesting, waterweerbaarheid en energietransitie, en aan investeringen in vaardigheden in prioritaire sectoren terwijl er in ESF+-programma's aandacht blijft gaan naar de meest kwetsbare personen.

(23) Het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) biedt de mogelijkheid om te investeren in een belangrijke strategische prioriteit van de EU door het concurrentievermogen van de EU te versterken. STEP wordt aangewend via elf bestaande EU-fondsen. De lidstaten kunnen ook bijdragen aan het InvestEU-programma ter ondersteuning van investeringen op prioritaire gebieden. Ierland zou deze initiatieven optimaal kunnen benutten om de ontwikkeling of productie van kritieke technologieën, waaronder schone en hulpbronnenefficiënte technologieën, te ondersteunen.

(24) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan en andere EU-fondsen aan bod komen, zou Ierland de resterende uitdagingen in verband met onderzoek en innovatie, hernieuwbare energie, energie-infrastructuur en -netwerken, energie-efficiëntie, duurzaam vervoer, waterbeheer, de circulaire economie, sociale en betaalbare huisvesting en de inclusie van kansarme groepen op de arbeidsmarkt doeltreffend moeten aanpakken.

(25) De productiviteitsgroei in Ierland wordt voornamelijk gedreven door multinationale ondernemingen, terwijl de productiviteit van binnenlandse bedrijven — meestal kleine en middelgrote ondernemingen — relatief lager is dan hun tegenhangers in de EU. Hieruit blijkt dat de binnenlandse innovatiecapaciteit moet worden versterkt. De toegenomen geopolitieke onzekerheid benadrukt de dringende noodzaak om een veerkrachtigere, innovatiegerichte binnenlandse economie op te bouwen. De overheidsuitgaven voor onderzoek en ontwikkeling in Ierland behoren tot de laagste in de EU en zijn goed voor slechts 0,2 % van het bbp (0,4 % van het bni*). Uitbreiding van overheidsinvesteringen in O&O zou niet alleen het Ierse innovatiesysteem versterken, maar ook wetenschappelijke excellentie bevorderen, de economische veerkracht vergroten en duurzame groei op lange termijn ondersteunen. Bovendien neemt een aanzienlijk deel van de overheidssteun voor O&O van bedrijven de vorm aan van een belastingkrediet voor O&O. Hoewel dit een belangrijk instrument is om investeringen in O&O in de particuliere sector te stimuleren, zou een verhoging van de directe financiering voor onderzoek en innovatie meer gerichte steun bieden aan kmo's en hun innovatiecapaciteit vergroten en op zinvolle wijze bijdragen aan het bredere economische ecosysteem.

(26) Ierland blijft afhankelijk van fossiele energiebronnen. Deze afhankelijkheid vormt een aanzienlijke uitdaging voor het verminderen van de totale broeikasgasemissies en voor het halen van de doelstelling van Ierland in het kader van de verordening inzake de verdeling van inspanningen om de niet-ETS-emissies tussen nu en 2030 met 42 % te verminderen ten opzichte van 2005. Uit de meest recente emissieprognoses blijkt dat Ierland niet op schema ligt om deze doelstelling te halen.

(27) Het Ierse elektriciteitssysteem bleef in 2024 tekenen van stress vertonen, omdat de detailhandelsprijzen aanzienlijk boven dan het EU-gemiddelde bleven. Dit houdt in dat Ierse bedrijven en consumenten een premie betalen op hun elektriciteitsverbruik, wat op zijn beurt van invloed is op de productiekosten en het concurrentievermogen en dus op het vermogen om bedrijven aan te trekken en te behouden. Aangezien hoge energiekosten een directe belemmering voor groei kunnen vormen, is het van cruciaal belang de kostenfactoren voor de detailhandelsprijzen voor energie aan te pakken. Een grotere inzet van hernieuwbare energie, met name offshorewindenergie, kan de detailhandelsprijzen voor elektriciteit en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, die onderhevig zijn aan volatiele markten, doen afnemen. Het stroomlijnen van het plannings- en vergunningverleningskader voor hernieuwbare energie, opslagfaciliteiten en investeringen in het elektriciteitsnet kan helpen om verdere investeringen in de uitrol van hernieuwbare energie te versnellen en te stimuleren.

(28) Een onmisbaar element om de voordelen van een verdere uitrol van hernieuwbare energie te benutten voor de verlaging van de energiekosten, zijn grotere inspanningen om de flexibiliteit van het elektriciteitssysteem te verbeteren en de netcapaciteit te moderniseren en uit te breiden, met inbegrip van interne versterkingen en grensoverschrijdende projecten, om curtailment te verminderen. In 2023 moest bijna een tiende van de wind- en zonne-energie tijdelijk worden gecurtailed als gevolg van capaciteitsbeperkingen, en deze trend is de afgelopen jaren toegenomen. Dit houdt de prijzen hoog en vertraagt de overgang naar schonere energiebronnen. De verwachte extra uitrol van hernieuwbare energie, de toenemende vraag naar elektriciteit als gevolg van de verdere elektrificatie van verwarming en vervoer en het toenemende aantal datacentra zullen het elektriciteitssysteem verder onder druk zetten. Dit benadrukt de noodzaak om infrastructuur aan te leggen om de toenemende vraagcentra te verbinden met de levering van hernieuwbare energie en om de bestaande netwerkinfrastructuur te actualiseren om de capaciteit ervan te vergroten. Een aanverwant element heeft betrekking op vraagrespons, met inbegrip van maatregelen om consumenten meer zeggenschap te geven, zoals het waarborgen dat particuliere consumenten toegang hebben tot dynamische prijsmarkten, wat een belangrijk middel kan zijn om flexibiliteit in het energiesysteem te bieden.

([15]) Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en Verordening (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie (COM(2025) 123 final).

(29) De residentiële sector is een belangrijke bron van broeikasgasemissies in Ierland en genereert 9,7 % van de binnenlandse emissies in 2023, waarbij het gebouwenbestand een van de meest koolstofintensieve bestanden in de EU is. Het versnellen van de energie-efficiëntiemaatregelen in het gehele gebouwenbestand zou helpen om onder sectorale emissieplafonds te blijven en de energiezekerheid van Ierland versterken. Grondige renovaties van gebouwen en uitbreiding van de uitrol van emissiearme technologieën, waaronder stadsverwarming, zouden de blootstelling aan volatiliteit van de energieprijzen verminderen en tegelijkertijd het concurrentievermogen en de ecologische duurzaamheid ondersteunen.

(30) Een grote uitdaging voor Ierland is het in evenwicht brengen van de stijgende vraag naar energie als gevolg van de economische groei, met inbegrip van de uitbreiding van digitale infrastructuur. Ondanks duidelijke vooruitgang bij de vermindering van het energieverbruik van de gebouwde omgeving is het eindenergieverbruik in 2023 met 0,7 % gestegen. Dit is voornamelijk het gevolg van gebouwen in de dienstensector die de efficiëntiewinst compenseren van investeringen in de verbetering van de energie-efficiëntie van openbare en andere particuliere gebouwen. Gebouwen in de dienstensector zijn goed voor ongeveer de helft van de totale vraag naar elektriciteit, waarbij datacentra in 2023 goed waren voor 21 % van de gemeten vraag naar elektriciteit in Ierland. Om de klimaatdoelstellingen te halen, moet er voldoende hernieuwbare energie worden opgewekt om monopolisering van de beschikbare capaciteit voor hernieuwbare energie te voorkomen en moeten maatregelen worden genomen om de energie-efficiëntie, passende infrastructuur en flexibiliteit te vergroten.

(31) Duurzame mobiliteit vereist een geïntegreerde aanpak waarmee zowel de uitbreiding van duurzame vervoersnetwerken als de ontwikkeling van efficiënte oplaadinfrastructuur voor emissievrije voertuigen wordt aangepakt, waarbij eerlijke toegang in alle regio's wordt gewaarborgd en het economisch concurrentievermogen op lange termijn wordt bevorderd. Het verbeteren van de infrastructuur voor openbaar vervoer, met inbegrip van de uitbreiding van geëlektrificeerd spoor, is van essentieel belang voor decarbonisatie en economische efficiëntie. Een meer geïntegreerd vervoersnetwerk zou stedelijke congestie kunnen verminderen, de arbeidsmobiliteit kunnen stimuleren en duurzame stedelijke groei kunnen ondersteunen. Het verbeteren van de connectiviteit tussen plattelands- en stedelijke gebieden is ook van cruciaal belang voor inclusieve economische ontwikkeling, waarbij ervoor wordt gezorgd dat alle regio's profiteren van de overgang naar een koolstofarme economie. Met een verhouding van één oplaadpunt per 21 voertuigen — ver onder het EU-gemiddelde van één oplaadpunt per 7 voertuigen — blijven regionale verschillen, met name in plattelandsgebieden, een belemmering voor het gebruik van emissievrije voertuigen.

(32) Meer investeringen zijn van essentieel belang om de aanhoudende tekortkomingen in de aanvoer- en afvalwaterbehandelingssystemen aan te pakken, met name in stedelijke gebieden. Deze lacunes dreigen de naleving van de milieuwetgeving te ondermijnen en het potentieel voor duurzame, sectoroverschrijdende ontwikkeling, met inbegrip van huisvesting en waterafhankelijke sectoren, te beperken. De hoge lekkagepercentages — 37 % in 2023 — blijven ruim boven het EU-gemiddelde van 25 %, terwijl verschillende belangrijke waterzuiveringsinstallaties baat zouden kunnen hebben bij betere prestaties. Ondanks inspanningen om de dekking uit te breiden en de lozingen van onbehandeld afvalwater te verminderen, blijven verouderende infrastructuur en beperkte behandelingscapaciteit de vooruitgang op het gebied van waterkwaliteit en milieudoelstellingen belemmeren. Ierland wordt geconfronteerd met frequentere extreme weersomstandigheden als gevolg van de klimaatverandering, zoals overstromingen, droogten en stormen, die de watervoorzieningsnetwerken onder druk dreigen te zetten en de infrastructuur dreigen aan te tasten. Ondanks de sectorale aanpassingsplannen die in het kader van het nationale aanpassingskader zijn ontwikkeld, blijft een doeltreffende en gecoördineerde uitvoering belangrijk. De afgelopen jaren zijn besprekingen gevoerd over de invoering van een waterprijsmechanisme, maar de uitvoering ervan is nog niet gevorderd. Een waterprijsmechanisme waarin de kosten van watergebruik beter worden weerspiegeld, kan een stabiel en transparant kader voor langetermijninvesteringen en -planning in waterinfrastructuur bevorderen en tegelijkertijd een efficiëntere en duurzamere consumptie in alle sectoren bevorderen.

(33) Meer investeringen in initiatieven op het gebied van de circulaire economie, met inbegrip van geavanceerde afvalverwerkingsinfrastructuur, zijn van essentieel belang voor Ierland om de afvalhiërarchie te verbeteren, hulpbronnenefficiëntie te bevorderen en decarbonisatie, concurrentievermogen en economische zekerheid op lange termijn te ondersteunen. Ierland blijft onder de EU-benchmarks voor de circulaire economie, met 41 % recycling van stedelijk afval in 2020 en slechts 2,3 % circulair gebruik van materialen in 2023, beide aanzienlijk onder het EU-gemiddelde. Ierland dreigt de doelstelling voor stedelijk afval voor 2025 niet te halen. Om de milieudoelstellingen te halen, is volgens ramingen 749 miljoen EUR per jaar nodig op het vlak van investeringen in de circulaire economie. Door de afhankelijkheid van ingevoerde grondstoffen te verminderen en de waarde van binnenlandse afvalstromen te verhogen, draagt de circulaire economie bij tot de economische zekerheid van Ierland op lange termijn, waardoor zijn economie duurzamer wordt en beter bestand is tegen wereldwijde verstoringen van de toeleveringsketens en prijsvolatiliteit.

(34) Het aantal personen in noodhuisvesting is de afgelopen drie jaar aanzienlijk toegenomen tot een recordaantal van 15 000 personen. De huidige regelingen ter voorkoming van dakloosheid zijn weliswaar doeltreffend, maar hebben deze stijging niet kunnen tegenhouden omwille van de omvang van het probleem. Daarnaast staan er 59 000 huishoudens op wachtlijsten voor sociale huisvesting en maken nog eens 84 000 huishoudens gebruik van huurtoeslag. Dankzij huurdrukzones kon de inflatie van de huurprijzen worden teruggedrongen, maar ze hebben waarschijnlijk bijgedragen tot een vertraging van de particuliere investeringen in het huurbestand. De bouw van betaalbare en sociale huisvesting wordt opgeschaald, maar ligt nog steeds achter bij de huidige behoeften en de doelstellingen van het Ierse plan voor huisvesting voor iedereen 2021-2030. Dit heeft gevolgen voor het concurrentievermogen van Ierland doordat het de lonen onder druk zet en het vermogen van bedrijven, met name kmo's, om geschoolde werknemers aan te trekken, beperkt. De overheidssector heeft moeite om voldoende arbeidskrachten te behouden in sectoren als onderwijs, gezondheidszorg en de bouw. Dit benadrukt dat verdere actie nodig is om de capaciteitsproblemen in de woningbouwsector aan te pakken. Hieronder vallen onder meer een gebrek aan ondersteunende infrastructuur zoals water en nutsvoorzieningen, onvoldoende beschikbaarheid van grond, onzekerheden in de planning, onvoldoende financieringsmogelijkheden, een gebrek aan bouwvakkers en de trage toepassing van moderne bouwmethoden.

(35) De Ierse arbeidsmarkt blijft robuust en kent een lage werkloosheid, maar het blijft een uitdaging om inclusieve groei tot stand te brengen die alle groepen ten goede komt. Er zijn inspanningen geleverd om sociale uitsluiting en belemmeringen voor de werkgelegenheid aan te pakken; de arbeidsparticipatie van traditioneel ondervertegenwoordigde groepen, zoals mensen met een handicap en alleenstaande ouders, ligt echter nog steeds onder het EU-gemiddelde. Bijgevolg lopen zij ook een onevenredig hoog risico op armoede. Tegelijkertijd blijven er in belangrijke sectoren tekorten aan vaardigheden en discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden bestaan, wat benadrukt dat inactieve groepen meer moeten worden betrokken en dat moet worden geïnvesteerd in de vaardigheden van mensen om grotere sociale inclusie te bevorderen, kansarme groepen te helpen om aan armoede te ontsnappen en tegemoet te komen aan de behoeften van de arbeidsmarkt.

(36) Aangezien de economieën van de lidstaten van de eurozone in hoge mate met elkaar zijn verweven en zij collectief bijdragen tot de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad in 2025 de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde uitvoering te geven aan de Aanbeveling van 2025 over het economisch beleid van de eurozone. Voor Ierland dragen de aanbevelingen 2, 3 en 4 bij tot de uitvoering van de eerste aanbeveling voor de eurozone over concurrentievermogen, terwijl de aanbevelingen 4, 5 en 6 bijdragen tot de uitvoering van de tweede aanbeveling voor de eurozone over veerkracht, en aanbeveling 1 bijdraagt tot de uitvoering van de derde aanbeveling voor de eurozone over macro-economische en financiële stabiliteit die in de aanbeveling van 2025 is uiteengezet,

BEVEELT AAN dat Ierland in 2025 en 2026 de volgende acties onderneemt:

1. de totale defensie- en veiligheidsuitgaven en -gereedheid vergroten en tegelijkertijd de schuldhoudbaarheid waarborgen, in overeenstemming met de conclusies van de Europese Raad van 6 maart 2025; ervoor zorgen dat de netto-uitgaven in overeenstemming zijn met het pad dat de Raad op 21 januari 2025 heeft aanbevolen; de risico's in verband met de hoge concentratiegraad van de belastinginkomsten van Ierland verminderen, onder meer door de belastinggrondslag te verbreden en de reikwijdte en het effect van belastinguitgaven te herzien; de verwachte toename van leeftijdsgerelateerde uitgaven aanpakken door het zorgstelsel kosteneffectiever te maken;

2. met het oog op de toepasselijke termijnen voor de tijdige voltooiing van de hervormingen en investeringen overeenkomstig Verordening (EU) 2021/241, zorgen voor een doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk; de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's (EFRO, JTF, ESF+) versnellen, in voorkomend geval voortbouwend op de mogelijkheden die de tussentijdse evaluatie biedt; de EU-instrumenten, met inbegrip van de kansen die worden geboden door het programma InvestEU en het platform voor strategische technologieën voor Europa, optimaal benutten om het concurrentievermogen te verbeteren;

3. het ondernemingsklimaat verbeteren door meer overheidsinvesteringen in O&O te doen en meer investeringen in O&O in het bedrijfsleven te ondersteunen — onder meer door middel van meer directe financieringsinstrumenten — om de productiviteit van binnenlandse bedrijven, met name van kleine en middelgrote ondernemingen, te verbeteren;

4. de algemene afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen en de uitrol van hernieuwbare energiebronnen versnellen, onder meer door het plannings- en vergunningverleningskader te stroomlijnen; De inspanningen ter verbetering van de flexibiliteit van het elektriciteitsnet opvoeren en de capaciteit moderniseren en uitbreiden om curtailment te verminderen; een strategie ter bevordering van vraagrespons ontwikkelen en uitvoeren; Aanvullende maatregelen uitvoeren die de energie-efficiëntie in particuliere en openbare gebouwen ondersteunen om de energierekeningen en de kosten van het energiesysteem te verlagen; Ervoor zorgen dat de aansluiting van grote energieverbruikers op het elektriciteitsnet gekoppeld is aan extra capaciteit voor hernieuwbare energie en systeemflexibiliteit; investeringen in duurzaam vervoer, met inbegrip van openbaar vervoer, ondersteunen en versterken, rekening houdend met regionale verschillen; De installatie van openbare oplaadpunten voor emissieloze voertuigen versnellen;

5. meer investeren in waterinfrastructuur om de waterkwaliteit te verbeteren en lekkages te verminderen; investeringen bespoedigen om de circulaire economie te versnellen; verder ontwikkelen van zowel de afvalverwerkingsinfrastructuur in verband met de hogere stappen van de afvalhiërarchie als economische instrumenten om afval te voorkomen en de hoeveelheid hergebruikte, gereviseerde en gerecyclede inhoud te vergroten;
6. het aanbod van sociale en betaalbare huisvesting verder uitbreiden; Capaciteitsbeperkingen in de woningbouwsector aanpakken door verbetering van de ondersteunende infrastructuur, landbeheer en -planning, financieringsvoorwaarden, arbeidsaanbod en productiviteit; de arbeidsmarkt en de sociale inclusie van kansarme groepen, met name personen met een handicap en alleenstaande ouders, versterken door te zorgen voor gerichtere voorlichting en bijscholing.

Gedaan te Brussel, 8 juli 2025.

Voor de Raad

De voorzitter

S. LOSE